

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 9Cdo/85/2023                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 7111227538                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.01.2025                     |
| Meno a priezvisko:         | Mgr. Renáta Gavalcová          |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2025:7111227538.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U., narodeného X., zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Kulom, Košice, Mäsiarska 30, proti žalovanej E. narodenej X. zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Závodskou, Košice, Floriánska 19, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenej na Mestskom súde Košice (predtým Okresný súd Košice I) pod sp. zn. 10C/291/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/140/2021, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/140/2021 a rozsudok Okresného súdu Košice I (teraz Mestský súd Košice) z 29. apríla 2021 č. k. 10C/291/2011-600 z r u š u j e a v e c v r a c i a M e s t s k é m u s ú d u K o š i c e n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. apríla 2021 č. k. 10C/291/2011-600 určil, že do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov patria hnutelné veci uvedené v rozsudku pod položkami 1. až 9. a aktíva: finančné prostriedky zo A. sporenia žalovanej v O.. v hodnote 3.576,66 eura, finančné prostriedky na účte žalovanej vedenom vo Z. vo výške 1.472,16 eura a finančné prostriedky na účte žalovanej vedenom v E. vo výške 43,96 eura (výrok I.); do výlučného vlastníctva žalobcu prikázal hnutelné veci uvedené v rozsudku pod položkou 1. až 8. v hodnote 1.500 eur a do výlučného vlastníctva žalovanej prikázal hnutelné veci pod položkou 9. v hodnote 300 eur a aktíva pod položkou 10. - 12., v celkovej hodnote 5.092,80 eura (výrok II.); titulom finančného vyporiadania uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 18 eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok III.); a stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok IV.).

1.1. Opravným uznesením z 29. júna 2021 č. k. 10C/291/2011-615 súd prvej inštancie opravil vo výroku III. rozsudku z 29. apríla 2021 sumu finančného vyporiadania tak, že táto má správne znížiť 168 eur s tým, že vo zvyšku ostáva tento výrok nedotknutý, a zároveň súd opravil aj v poslednú vetu bodu 36. a 38. odôvodnenia rozsudku tak, že suma finančného vyporiadania má správne znížiť 168 eur.

1.2. Súd prvej inštancie po vrátení veci pri rozhodovaní vyšiel zo zistenia, že dňa 25. 5. 1984 uzavreté manželstvo žalobcu a žalovanej bolo rozvedené dňa 20. 3. 2009, k vyporiadaniu zaniknutého

bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou nedošlo a návrh na jeho vyporiadanie žalobca podal v zákonom stanovenej lehote. V súlade so zhodnými tvrdeniami sporových strán do masy zaniknutého BSM súd prvej inštancie zahrnul hnuiteľné veci uvedené pod položkami 1. až 9. výrokovej časti rozsudku a tiež finančné prostriedky v bankách na účtoch žalovanej. Rešpektujúc záväzný právny názor odvolacieho súdu byt č. X. na X. poschodí bytového domu súp. č. X. na F. s príslušenstvom súd do masy BSM nezahrnul s odôvodnením, že jeho výlučným vlastníkom je žalobca na základe zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu z 3. 2. 2003, uzavretej s družstvom potom, ako žalobca po svojej matke - poručiťke C. Y., zomrelej dňa X., nadobudol členský podiel v SBD Košice I v zostatkovej hodnote 22.466 Kčs a stal sa členom a nájomcom tohto bytu. Do výlučného vlastníctva žalobcu súd prikázal hnuiteľné veci pod položkou 1. až 8. v hodnote 1.500 eur, do výlučného vlastníctva žalovanej prikázal hnuiteľné veci pod položkou 9. v hodnote 300 eur i aktíva pod položkou 10. až 12. v hodnote 5.092,80 eura a tiež zostatok na účte stavebného sporenia na meno žalovanej ku dňu právoplatnosti rozsudku o rozvode v sume 3.576,66 eura, bez štátnej prémie vo výške 398,33 eura, ktorú súd do masy BSM nezahrnul. Titulom finančného vysporiadania uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 168 eur.

1.3. O trovách konania súd rozhodol podľa § 257 CSP, prihliadajúc súd na fakt, že predmetom sporu je vyporiadanie vzťahov vyplývajúcich z osobitného predpisu a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva je v záujme oboch strán sporu.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej, rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 5Co/140/2021, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením; a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že prvoinštančný súd sa po vrátení veci náležite riadil právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v zrušujúcom uznesení z 31. marca 2016 č. k. 6Co/48/2015-187, v ktorom odvolací súd jednoznačne ustálil, že sporný byt patrí do výlučného vlastníctva žalobcu a nestal sa súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na čom nič nemôže zmeniť ani tá okolnosť, že kúpna cena v sume 1.476 Sk bola uhradená zo spoločných finančných prostriedkov a ani to, že počas manželstva bola splácaná anuita (jej zostatok) na predmetný byt. Súd prvej inštancie vychádzajúc z nespornej skutočnosti, že po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov strán sporu rozvodom manželstva nedošlo k dohode o vyporiadaní BSM medzi stranami a žalobca podal návrh na jeho vyporiadanie v lehote troch rokov od zániku BSM, vyporiadanie BSM uskutočnil v súlade so záväznými zásadami definovanými v § 150 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene spochybnila správnosť záveru súdu, že byt č. XX na X. poschodí bytového domu súp. č. X. na ul. J. s príslušenstvom nepatrí do BSM strán sporu za stavu, ak nepochybné počas trvania manželstva sporových strán, t. j. od 25. mája 1984 do 20. marca 2009, nadobudol žalobca titulom dedenia po svojej matke členský podiel v SBD Košice I a nájom k predmetnému družstevnému bytu, o čom svedčí právoplatné rozhodnutie štátneho notárstva Košice-mesto v Košiciach z 23. júna 1989 sp. zn. D 756/89, ktorým (okrem iného) bolo potvrdené dedičstvo po poručiťke C. Y., zomrelej X. bez zanechania závetu, ktoré tvorí členský podiel v SBD Košice I v zostatkovej hodnote 22.466 Kčs O. narodeného X. synovi poručiťky v celosti. Z obsahu súdneho spisu plynie, že matka žalobcu, ktorá bola výlučnou nájomkyňou družstevného bytu a členkou stavebného bytového družstva, zomrela dňa X., kedy platila osobitná úprava v prípade, ak ide o prechod nájmu k družstevnému bytu, a to v § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý v znení účinnom od 1. 1. 1989 do 28. 3. 1990, stanovil, že ak zomrel užívateľ družstevného bytu a ak nešlo o byt v spoločnom užívaní manželov, prechádza smrťou užívateľa jeho členstvo v družstve a právo užívať byt na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel. V posudzovanej veci je nesporné, že žalobca nadobudol členský podiel v SBD Košice I titulom dedenia po svojej matke, o čom svedčí právoplatné rozhodnutie štátneho notárstva Košice-mesto v Košiciach z 23. júna 1989 sp. zn. V., ktorým (okrem iného) bolo potvrdené dedičstvo po poručiťke C. Y., zomrelej X. bez zanechania závetu, ktoré tvorí členský podiel v SBD Košice I v zostatkovej hodnote 22.466 Kčs O. Y., narodeného X., synovi poručiťky v celosti. Z uvedeného vyvodil, že je správny názor súdu prvej inštancie, že smrťou matky žalobcu (poručiťky) prešlo jej členstvo v družstve a súčasne právo užívať byt (nájom bytu) na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel, teda na žalobcu, pretože matka žalobcu bola nájomkyňou družstevného bytu a nešlo o byt v spoločnom nájme manželov. Ak totiž

vyplýva z § 460 Občianskeho zákonníka, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, stal sa žalobca členom družstva ku dňu úmrtia svojej matky členom družstva a podľa § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom od 1. 1. 1989 do 28. 3. 1990, došlo k prechodu členstva poručiťky v stavebnom bytovom družstve a k prechodu práva užívať byt (práva nájmu) na dediča - žalobcu. Ustanovenie § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom od 1. 1. 1989 do 28. 3. 1990, a ani § 706 ods. 3 Občianskeho zákonníka žiadne ďalšie podmienky na prechod nájmu bytu (užívania bytu) neustanovoval. Nemožno preto priznať relevanciu odvolacej námietke žalovanej založenej na tvrdení, že v roku 1989, keď žalobca nadobudol členský podiel v bytovom družstve, platná právna úprava spájala toto členstvo len so vznikom práva na pridelenie družstevného bytu a od 1. 1. 1992 nadobudnutie členstva právna úprava spája s právom na uzavretie nájomnej zmluvy. Podľa názoru odvolacieho súdu správny záver súdu prvej inštancie, že tým, čo je povinný nahradiť jeden z manželov v prípade investícií do jeho bytu zo spoločného majetku sú finančné prostriedky na tieto investície skutočne vynaložené. Súdna prax je dlhodobo ustálená v závere, že ak ide o zabezpečenie vecí, ktoré boli zabudované do bytu jedného z manželov (žalobcu), prípadne o náklady na prácu s tým spojenú, sú určujúce ceny týchto vecí a prác v dobe, kedy boli vynaložené. Zákonodarcu vychádza z toho, že manželia - spoločne - vynaložili spoločné prostriedky na ostatný majetok jedného z nich a boli s týmto použitím uzročením s vedomím, že ich vrátenie do BSM bude pripadať do úvahy len pri jeho vyporiadaní, a to vo výške skutočne vynaloženej, teda nie v cene zabudovaných vecí a vynaloženej práce, ktoré by mali ku dňu zániku manželstva, resp. ku dňu rozhodovania súdu. To znamená, že ani v prípadnej cene vyššej, ale ani nižšej. Práve princíp vyporiadania spočíva v tom, že sa vyporiadava to, čo bolo manželmi v zhode na ostatný majetok jedného z manželov vynaložené, vylučuje, aby takéto vyporiadanie bolo v rozpore s dobrými mravmi. S poukazom na uvedené je nutné urobiť záver, že v prejednávanej spore neboli preukázané žiadne zo žalovanou tvrdných pochybení, ktorej sa uplatnenými odvolacími námietkami spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku v spojení s opravným uznesením nepodarilo. Preto odvolací súd rozsudok v spojení s opravným uznesením podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, vrátane vecne správneho výroku o trovách konania.

2.2. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania sa zakladá na § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vzhľadom na skutočnosť, že procesne úspešný žalobca v odvolacom konaní nežiadal náhradu trov odvolacieho konania priznať, nepriznal náhradu trov odvolacieho konania žiadnej zo sporových strán.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľka vidí porušenie práva na spravodlivý proces v porušení práva na predvídateľnosť rozhodnutia, ktoré je jeho súčasťou. Žalovaná na základe rozhodnutí, na ktoré poukazovala v priebehu konania, ale aj so zreteľom na ďalšie publikované rozhodnutia všeobecných súdov napr. Krajský súd Bratislava 14Co/94/2012, 4Co/299/2018, Okresný súd Bratislava III 20C/43/2006, očakávala, že konajúce súdy zahrnú do masy BSM aj vyššie označený byt. Z publikovaných rozhodnutí, na ktoré poukazuje vyplýva, že súdy do BSM zahrnuli aj členský podiel v bytovom družstve, ktorý nadobudol jeden z manželov pred uzavretím manželstva, avšak rozhodnutie o pridelení družstevného bytu bolo vydané po uzavretí manželstva (napr. KS Bratislava sp. zn. 14Co/94/2012). Z odôvodnenia uvedených rozhodnutí vyplýva, že konajúce súdy spájali vznik spoločného členstva manželov s momentom rozhodnutia o pridelení družstevného bytu do užívania. Tento moment považovali za determinujúci pre hmotnoprávne následky nadobudnutia členského podielu a určujúci okruh subjektov, ktorým svedčí nájom a členstvo v bytovom družstve.

3.2. Ďalej dovolateľka namieta, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil ust. §179 Občianskeho zákonníka. Toto upravuje nadobudnutie členského podielu dedením v prípade smrti člena bytového družstva a užívateľa družstevného bytu, ktorý nie je v spoločnom užívaní manželov. Zo zákonného znenia vyplýva len to, že nadobudnúť právo užívať byt môže len dedič, ktorý nadobudol členský podiel. Nehovorí nič o tom, že pokiaľ dedič členského podielu v bytovom družstve žije v spoločnej domácnosti s manželom, že tento manžel je vylúčený z aplikácie ust. § 175 ods. 2 OZ, teda že momentom vzniku práva na pridelenie družstevného bytu do užívania dedičovi - manželovi vznikne či nevznikne aj jeho manželovi, s ktorým trvalo žije v spoločnej domácnosti spoločné členstvo a právo spoločného užívania. Doposiaľ nebolo publikované žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by vyriešilo túto špecifickú

právnú otázku. Preto žalovaná má za to, že doposiaľ nebola otázka vylúčenia/nevylúčenia aplikácie ust. §175 ods. 2 OZ pri nadobudnutí členského podielu v bytovom družstve dedením jedným z manželov riešená. Ako vyplýva z vyššie uvedeného boli riešené len prípady nadobudnutia členského podielu jedným z manželov pred uzavretím manželstva ako i počas jeho trvania a moment rozhodnutia o pridelení bytu do užívania konajúce súdy spájali so vznikom spoločného práva na užívanie bytu ako aj spoločného členstva manželov.

3.3. Pokiaľ ide o valorizáciu vnosov zo spoločného majetku do majetku jedného z manželov, táto otázka je rozhodovaná rôzne (II. ÚS 288/2016, II. ÚS 347/2009, Krajský súd Košice 3Co/76/2010). Je pravdou, že ústavný súd nepristúpil v zmieňovaných rozhodnutiach k samotnému riešeniu otázky valorizácie vnosu do BSM. Svoj názor na riešenie tejto právnej otázky však vyjadril. Uviedol, že mnohé súdy k jej riešeniu pristupujú rôzne. Odobral názor, že prísne formalisticky prístup, a to doslovný výklad Občianskeho zákonníka odvodený od rozhodnutia bývalého Najvyššieho súdu ČSSR publikovaného pod R 42/72 je prekonaný.

3.4. Dovolateľka navrhuje, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Zároveň si uplatňuje náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že počas celého súdneho konania nebolo vytýkané žalovanou, že by súd prvej inštancie a odvolací súd sa voči žalovanej a ani voči žalobcovi dopustili nesprávneho procesného postupu. Žalobca navrhuje, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej zamietol, lebo dovolanie nie je dôvodné, a taktiež navrhuje, aby nikomu zo strán sporu dovolací súd nepriznal trovy dovolacieho konania.

5. Dovolateľka vo svojom vyjadrení uviedla, že už v konaní pred súdom prvej inštancie predkladala súdu argumenty potvrdzujúce jej názor na otázky riešené v spore, poukazovala na publikované rozhodnutia súdov vrátane Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, ktoré podľa jej názoru sú plne aplikovateľné. Dovolateľka má za to, že dovolanie je podané dôvodne a v plnom rozsahu zotrúva na jeho dôvodoch a návrhu na zrušenie rozsudku krajského súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné, a to z nasledujúcich dôvodov:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

10. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom dovolateľky v zmysle § 420 písm. f) CSP a jej argumentáciou je potrebné konštatovať, že najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

11.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

12. Dovolací súd teda uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017).

13. Dovolací súd preto dovolanie v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. V zmysle § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných

ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

17. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľka ako právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedla otázku vylúčenia/nevylúčenia aplikácie ust. §175 ods. 2 OZ pri nadobudnutí členského podielu v bytovom družstve dedením jedným z manželov.

18. V danej súvislosti dovolací súd uvádza, že vyššie vymedzená právna otázka už bola dovolacím súdom riešená, preto predpoklad prípustnosti dovolania je daný v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

19. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017; podobne tiež napr. 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017).

19.1. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018). Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

19.2. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je tiež ustálený názor, v zmysle ktorého sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, čo sa považuje za ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu. Do tohto pojmu patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a

stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

21. Zhrnúc vyššie uvedené, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnou, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

22. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020).

23. Dovolaťka vo svojom dovolaní dôvodila, že za trvania manželstva vzniklo žalobcovi ako jednému z manželov právo na pridelenie družstevného bytu (podľa v tom čase platnej právnej úpravy). Rozhodnutie o pridelení bytu žalobcovi bolo vydané 29. 08. 1989. Dovolaťka je názoru, že v súlade s v tom čase platnou zákonnou úpravou ust. § 175 ods. 2 Občianskeho zákonníka a stanovami SBD I Košice, jej týmto momentom vzniklo nielen právo spoločného užívania družstevného bytu, ale aj spoločné členstvo manželov v SBD I Košice.

24. Keďže dovolateľkou nastolená právna otázka bola rozhodujúca pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, dovolací súd v ďalšom skúmal, či žalovaná opodstatnene vytýkala, že pri riešení tejto otázky zo strany odvolacieho súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP).

25. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie spolu s odvolacím súdom vyhodnotili, že matka žalobcu, ktorá bola výlučnou nájomkyňou družstevného bytu a členkou stavebného bytového družstva, zomrela dňa XX. mája XXXX, kedy platila osobitná úprava v prípade, ak ide o prechod nájmu k družstevnému bytu, a to v § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý v znení účinnom od 01. 01. 1989 do 28. 03. 1990, stanovil, že ak zomrel užívateľ družstevného bytu a ak nešlo o byt v spoločnom užívaní manželov, prechádza smrťou užívateľa jeho členstvo v družstve a právo užívať byt na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel. Žalobca nadobudol členský podiel v SBD Košice I titulom dedenia po svojej matke. Podľa názoru odvolacieho súdu smrťou matky žalobcu (poručiťky) prešlo jej členstvo v družstve a súčasne právo užívať byt (nájom bytu) na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel, teda na žalobcu, pretože matka žalobcu bola nájomkyňou družstevného bytu a nešlo o byt v spoločnom nájme manželov. Ak totiž vyplýva z § 460 Občianskeho zákonníka, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiťky, stal sa žalobca členom družstva ku dňu úmrtia svojej matky členom družstva a podľa § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom od 01. 01. 1989 do 28. 03. 1990, došlo k prechodu členstva poručiťky v stavebnom bytovom družstve a k prechodu práva užívať byt (práva nájmu) na dediča - žalobcu. Ustanovenie § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v znení účinnom od 1. 1. 1989 do 28. 3. 1990, a ani § 706 ods. 3 Občianskeho zákonníka žiadne ďalšie podmienky na prechod nájmu bytu (užívania bytu) neustanovoval.

26. Odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie dospeli k záveru, že výlučným vlastníkom predmetného bytu je žalobca, lebo v danom prípade nešlo o spoločný nájom manželov, smrťou poručiťky prešlo jej členstvo v družstve a súčasne nájom bytu na dediča - žalobcu, ktorému pripadol členský podiel, stal sa členom družstva, následne požiadal o prevod vlastníctva a vyporiadani majetkových nárokov v družstvách a zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu z 03. 02. 2003, nadobudol vlastnícke právo k predmetnému družstevnému bytu.

27. Podľa § 175 ods. 2 OZ v znení účinnom od 01. 01. 1989 do 28. 03. 1990, ak vznikne len jednému z manželov za trvania manželstva právo na pridelenie družstevného bytu, vznikne s právom spoločného užívania i spoločné členstvo manželov v družstve; z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne.

27.1. Podľa § 703 ods. 2 OZ, ak vznikne len jednému z manželov za trvania manželstva právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, vznikne so spoločným nájomom bytu manželmi aj spoločné členstvo manželov v družstve; z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne.

27.2. Podľa § 28 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, nájomca družstevného bytu, ktorý je členom bytového družstva, má nárok na prevod vlastníctva bytu podľa tohto zákona, ak nepožiadal o prevod vlastníctva podľa osobitného predpisu.

28. V tomto zmysle je podstatné poukázať na rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. apríla 2022 sp. zn. 7Cdo/9/2021 (publikovaný ako judikát R 25/2023 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), v ktorom bolo konštatované, že „ustanovenie § 703 ods. 2 OZ nerozlišuje spôsoby nadobudnutia práva na uzatvorenie zmluvy o nájme družstevného bytu a pre všetky prípady ustanovuje, že so spoločným nájomom bytu manželmi vzniká aj spoločné členstvo manželov v družstve. Inštitút bezpodielového spoluvlastníctva manželov je inštitútom samostatným a jeho princípy nemožno prenášať na vznik spoločného členstva manželov v družstve. Uvedený prístup reflektovala aj súdna judikatúra, ktorá pripúšťala na jednej strane spoločné členstvo manželov v družstve, avšak v prípade vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov už vychádzala z toho, že je potrebné akceptovať princípy posudzovania vstupu majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov...". Dané rozhodnutie najvyššieho súdu prešlo aj testom ústavnosti v uznesení Ústavného súdu SR zo 14. 02. 2023 sp. zn. IV. ÚS 92/2023.

29. Z ustanovenia § 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka, (ktoré je obdobou ustanovenia § 175 ods. 2 OZ v znení účinnom od 01. 01. 1989 do 28. 03. 1990) je potrebné vyvodiť záver, že ak sa jeden z manželov počas trvania manželstva ako člen družstva stane nájomcom družstevného bytu, vznikne právo spoločného nájmu družstevného bytu manželmi, ako aj spoločné členstvo manželov v družstve, a to za predpokladu, že manželia spolu trvale žijú, pričom medzi stranami nebolo sporu o tom, aby žalobca a žalovaná v tom čase spolu trvale nežili. Žalovanej spoločné členstvo v bytovom družstve v zmysle vyššie uvedeného vzniklo zo zákona.

30. Dovolací súd taktiež uvádza, že v zmysle § 28 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov obom manželom, t. j. žalobcovi a žalovanej vznikol nárok na prevod vlastníctva družstevného bytu. Nárok na uzavretie zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu mali, teda obaja spoloční členovia bytového družstva, t. j. žalobca a žalovaná, a to spoločne a nerozdielne, a preto sa žalobca na základe zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu nemohol stať výlučným vlastníkom predmetného bytu.

31. Z uvedeného teda vyplýva, že ak jeden z manželov počas trvania manželstva ako člen družstva stane nájomcom družstevného bytu, vznikne právo spoločného nájmu družstevného bytu manželmi, ako aj spoločné členstvo manželov v družstve. Nerobí sa rozdiel pri druhu nadobudnutia práva na uzatvorenie zmluvy o nájme družstevného bytu, pričom pri každom prípade je dané, že so spoločným nájomom bytu manželmi vzniká aj spoločné členstvo manželov v družstve. Uvedené nemení ani ustanovenie § 179 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01. 01. 1989 do 28. 03. 1990, a ani § 706 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

32. Dovolací súd navyše poukazuje aj na to, že Ústavný súd SR v podobných súvislostiach v náleze z 25. 11. 2014 sp. zn. III. ÚS 343/2014 uviedol, že „ak za trvania manželstva vznikne právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jednému z manželov, vznikne so spoločným nájomom družstevného bytu manželmi aj spoločné členstvo v bytovom družstve. Zákon vylučuje, aby za trvania manželstva vzniklo členské právo k družstevnému bytu len jednému z manželov“.

33. V zmysle vyššie uvedeného, teda ako nesprávne treba vyhodnotiť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý konštatoval, že pri daných okolnostiach sporu je výlučným vlastníkom predmetného družstevného bytu žalobca.

34. Dovolateľka vo svojom dovolaní uviedla aj ďalšiu právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 CSP ohľadom valorizácii vnosov zo spoločného majetku do majetku jedného z manželov. Dovolací súd ale podotýka, že nakoľko právna otázka vlastníckeho práva k predmetnému družstevnému bytu bola odvolacím súdom vyriešená nesprávne, hodnotenie právnej otázky valorizácii vnosov má v tomto štádiu konania povahu akademickú. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

35. Dovolací súd tak vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že dovolanie žalovanej smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale zároveň ho posúdil aj ako dôvodné, nakoľko dovolaním napadnutý rozsudok, (práve v riešení predmetnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu), spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

36. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

37. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

38. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

39. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách odvolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.